

УДК [378.147:37.041]:004

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ КОМПЕТЕНТНОСТІ САМООСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПОТЕНЦІАЛУ ІНФОРМАЦІЙНО-НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Білоусова Л.І., Кисельова О.Б.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Статтю присвячено актуальній проблемі сучасної педагогічної освіти – формуванню у майбутніх педагогів компетентності самоосвіти в процесі їх професійної підготовки. Визначено структурні компоненти розглядуваної компетентності. Обґрунтовано технологію її формування у студентів педагогічних спеціальностей з використанням потенціалу інформаційно-навчального середовища.

Ключові слова: компетентність самоосвіти, інформаційно-навчальне середовище, майбутній педагог, технологія формування компетентності самоосвіти.

Постановка проблеми. Соціально-економічні й політичні перетворення в суспільстві, зміцнення державності України, входження її у світове співтовариство неможливі без вирішення ключової проблеми – забезпечення якості національної освіти. В ракурсі означеної проблеми особливого значення набуває підготовка вчительських кадрів для загальноосвітньої школи, не тільки висококваліфікованих, професійно і конкурентно спроможних, а й здатних ефективно діяти в умовах динамічних змін у суспільстві, науці і технологіях, самостійно нарощувати свій педагогічний потенціал у процесі самоосвітньої діяльності. Звідси випливає актуальність формування у майбутніх педагогів компетентності самоосвіти, що й становить тему нашої роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема самоосвіти є однією з багатоаспектних і невичерпних у психолого-педагогічній науці. Її багатоаспектність зумовлена складністю об'єкта, а невичерпність – невпинним удосконаленням засобів і методів самоосвітньої діяльності, зростанням її значущості з переходом людства на все вищі щаблі розвитку.

У працях С. Архангельського, В. Андрєєва, А. Громцевої, Г. Гусєва, М. Піскунова, Б. Райського та інших висвітлено педагогічні основи самоосвіти; особливостям організації самоосвіти студентів присвячено роботи А. Айзенберга, В. Буряка, Г. Серікова та інших. Питання професійної педагогічної самоосвіти порушувалися І. Барсуковим, Т. Борисовою, Г. Коджаспіровою, О. Найном, І. Наумченком, О. Прокоповою, В. Скар, Р. Скульським та іншими. Сучасні дослідження самоосвітньої діяльності, її змісту та методів представлені в роботах М. Бондаренка, С. Єлканова, М. Заборщикової, Н. Іліницької, В. Корвякова, О. Малихіна, М. Рогозіної, І. Сидоренко, Н. Сидорчук, Н. Терещенко, Л. Шапошнікової, В. Шпак та інших. Окремі аспекти самоосвітньої діяльності в умовах інформатизації суспільства розглянуті в працях А. Андрєєва, Є. Ганіна, Ю. Насонової, Г. Серікова, О. Шукліної, С. Яшанова та інших.

Професійна підготовка майбутнього педагога має забезпечувати наявність у нього ціннісних орієнтацій, мотивів, внутрішньої потреби в систематичному оновленні й збагаченні професійних знань, усвідомлення ним особистісного та суспільного значення самоосвіти, розвинений емоційно-вольовий механізм щодо подолання труднощів на шляху до опанування нових знань, вміння використовувати засоби сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі самоосвітньої діяльності. Проблема формування у майбутнього педагога зазначених якостей, які утворюють інтегроване поняття „компетентність самоосвіти”, є недостатньо дослідженою і потребує систематизації та теоретичного узагальнення наявних підходів, розробки нових шляхів її вирішення.

Формулювання цілей статті. Мета даної роботи полягає в обґрунтуванні технології формування у студентів педагогічних спеціальностей компетентності самоосвіти в процесі їх професійної підготовки в умовах розвиненого інформаційно-навчального середовища.

Виклад основного матеріалу. Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчив, що компетентність у сфері самостійної пізнавальної діяльності є однією з ключових, оскільки вона дозволяє індивіду гнучко вдосконалювати свою професійну кваліфікацію відповідно до мінливих життєвих ситуацій. Підставою для розробки технології формування компетентності самоосвіти може слугувати з'ясування сутності досліджуваного поняття.

Самоосвітня діяльність педагога є творчим процесом оволодіння професійними педагогічними знаннями як особистісними цінностями на основі усвідомлення власних освітньо-розвивальних цілей і потреб суспільства у кваліфікованих фахівцях (Н. Бухлова, А. Громцева, Ю. Кулюткін, Г. Сухобська, А. Усова, Т. Шамова). Ми розуміємо під самоосвітою майбутнього педагога добровільну, самостійну індивідуально-пізнавальну діяльність, керовану самою особистістю та спрямовану на виконання соціальних, особистісних та професійно-педагогічних функцій.

Самоосвітню компетентність визначають як готовність особистості до самостійного, систематичного, цілеспрямованого пізнання дійсності, освоєння соціального досвіду людства, спрямованої на самореалізацію [2]. На думку О. Фоміної, самоосвітня компетентність є якістю особистості, що характеризує її здатність до систематичної, самостійно організованої пізнавальної діяльності, спрямованої на продовження власної освіти в загальнокультурному і професійному аспектах [5]. Уточнюючи наше розуміння компетентності самоосвіти майбутнього педагога, зазначимо, що ми трактуємо її як складне інтегративне особистісне утворення, яке зумовлює не лише готовність до самоосвітньої діяльності, а й реальну здатність ефективного її здійснення з метою самовдосконалення та професійного розвитку.

З метою дослідження поняття „компетентність самоосвіти” розглянемо її функції у контексті підготовки майбутнього педагога:

- мотиваційна (визначає спрямованість і активність майбутнього педагога у сфері педагогічної діяльності, його самоактуалізацію і самореалізацію);
- розвивальна (зумовлює саморозвиток педагогічних та професійно важливих якостей і здібностей);
- виховна (спрямовує процес самовдосконалення майбутнього педагога);
- пізнавальна (спрямовує на систематизацію знань, на пізнання і самопізнання);
- інформативна (орієнтує в потоках різноманітної інформації, допомагає виявляти і відбирати нову, оцінювати значущість або другорядність інформації);
- методологічна (полягає у спрямуванні діяльності майбутнього педагога на теоретичне осмислення й наукове дослідження педагогічного процесу, особливостей професійного становлення майбутніх фахівців);
- діагностико-прогностична (спрямовує майбутнього педагога на оволодіння і реалізацію методик моніторингу педагогічного процесу, професійного розвитку, рівня становлення власної компетентності самоосвіти);
- комунікативна (зумовлює активність у сферах міжособистісної та педагогічної комунікації);
- рефлексивна (полягає у самозвітуванні щодо результативності самоосвітньої діяльності, визначенні напрямів її удосконалення);
- адаптаційна (спрямовує ефективну адаптацію майбутнього педагога у сфері педагогічної діяльності в інформаційному суспільстві);
- інтерактивна (формує активну самостійну і творчу діяльність особистості, яка веде до її саморозвитку, самореалізації).

Перелічені функції дають можливість виокремити в структурі компетентності самоосвіти такі компоненти: мотиваційно-ціннісний, організаційний, процесуально-

інформаційний та контрольньо-рефлексивний [6, с.167-175], сутність і складники яких представлено на рис.1.

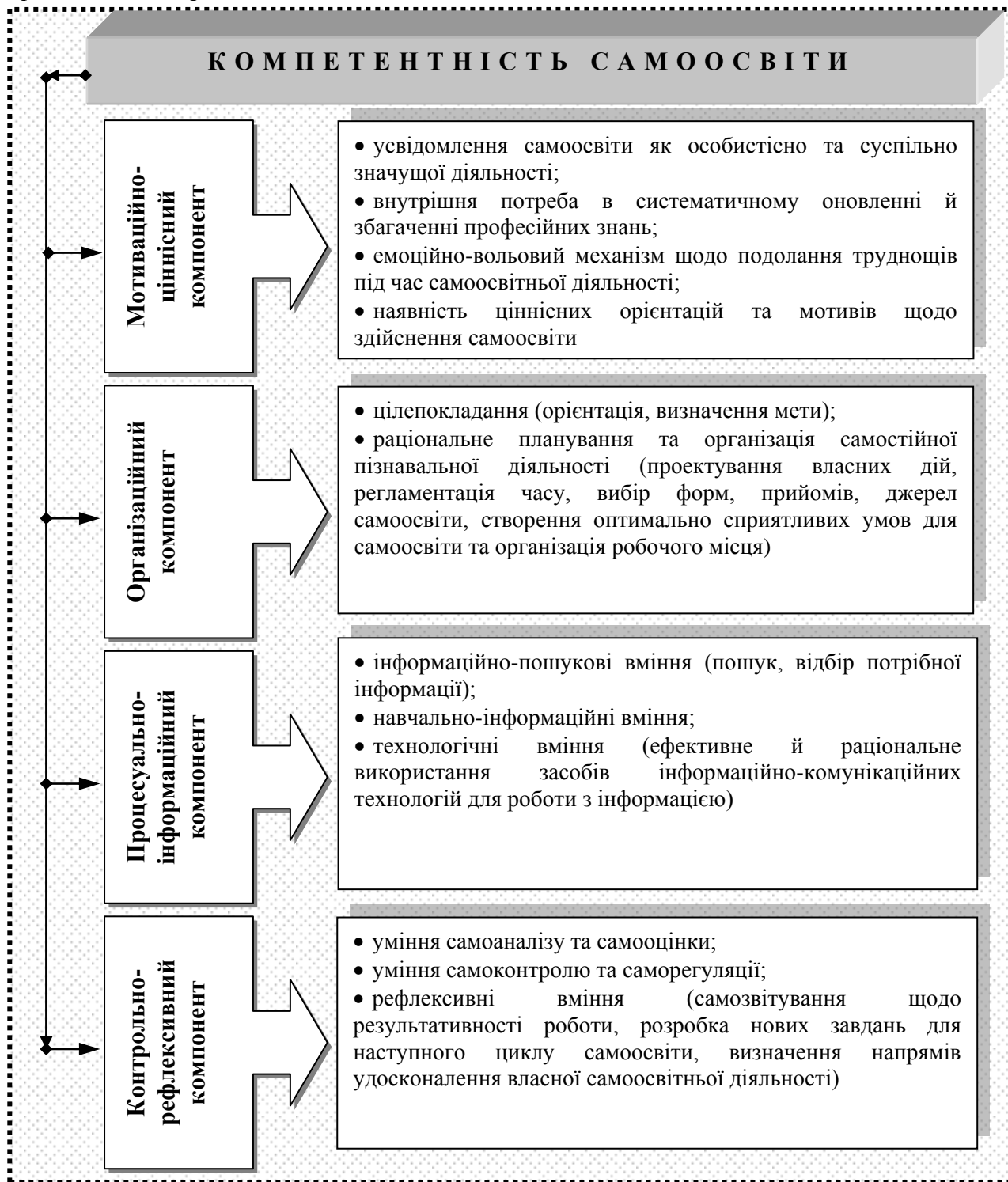

Рис. 1. Структура компетентності самоосвіти

Інформаційно-навчальне середовище сприяє виникненню і розвитку інформаційної освітньої взаємодії між суб'єктами навчального процесу і засобами нових інформаційних технологій [1], у процесі якої у студентів формуються мотиви, потреби, ціннісні орієнтації щодо самостійного збагачення професійних знань, самоосвітні вміння і навички, що у сукупності утворюють компетентність самоосвіти. Існування інформаційно-навчального середовища вносить суттєві зміни у здійснення самоосвітньої діяльності майбутніх педагогів, підтримує її та надає творчого, дослідницького спрямування завдяки наявності потужних інструментів пошуку та опрацювання інформації, які позбавляють людину від

рутинних технічних операцій. Це природно приваблює студента і стимулює бажання працювати, відшукувати нові знання.

Потенціал інформаційно-навчального середовища для формування компетентності самоосвіти полягає у певних позитивних особливостях здійснення самоосвіти в таких умовах, а саме:

- стає можливою оптимально зручна і ефективна її організація;
- активізується процес отримання знань;
- посилюється мотивація до самонавчання;
- з'являється можливість побудови індивідуальної траєкторії навчання, створення особистої електронної колекції знань;
- зменшується час на пошук потрібної інформації, її опрацювання, зберігання та перетворення у власні знання;
- підвищується рівень розуміння та емоційного сприйняття інформації;
- здійснюється самоконтроль завдяки зворотному зв'язку.

Розглядаючи структуру інформаційно-навчального середовища з точки зору підтримки самоосвітньої діяльності, ми виокремлюємо такі його складові:

- інформаційну (електронні довідники, енциклопедії, словники, підручники, навчальні курси, каталоги навчальної літератури та освітніх ресурсів мережі Інтернет тощо);
- організаційну (програми навчальних дисциплін, комплекти індивідуальних завдань, тематика науково-дослідних, курсових робіт тощо, графіки навчального процесу тощо);
- програмно-методичну (електронні практикуми, навчально-методичні посібники, інструктивні матеріали та рекомендації; предметно та професійно-орієнтовані програмні середовища, засоби універсальних офісних технологій тощо);
- комунікативну (засоби комп'ютерних комунікацій тощо).
- контрольну-оцінювальну (автоматизовані засоби контролю знань і рейтингового оцінювання поточних результатів навчальної діяльності тощо).

Інформаційно-навчальне середовище виступає фактором підтримки і стимулювання самоосвітньої діяльності, тому, на нашу думку, між його складовими і компонентами компетентності самоосвіти існують певні зв'язки. Так, організаційна складова сприяє формуванню мотиваційно-ціннісного і організаційного компонентів компетентності самоосвіти. Інформаційна, як і програмно-методична, – позитивно впливають на процесуально-інформаційний компонент компетентності самоосвіти, а контрольну-оцінювальна – на розвиток мотиваційно-ціннісного і контрольну-рефлексивного компонент. Важливого значення для формування компетентності самоосвіти набуває комунікативна складова інформаційно-навчального середовища. Зауважимо, що використання відповідної сукупності засобів інформаційних технологій, підвищує активність і самостійність студентів у навчанні, розвиває здатність комбінувати придбані знання, уміння і навички в різному їх сполученні, формуючи професійні вміння і навички.

Узагальнюючи результати аналізу психолого-педагогічних досліджень щодо організації самоосвіти студентів (В.Буряк, М.Рогозіна, Г.Серіков, М.Сметанський, В.Шпак), ми вважаємо доцільним у якості методологічних основ формування в майбутніх педагогів компетентності самоосвіти використовувати технологічний підхід, який ставить за мету сконструювати навчальний процес, відштовхуючись від заданих вихідних установок. Технологічний процес завжди передбачає певну послідовність операцій з використанням відповідних засобів, оптимальних способів організації діяльності й умов її здійснення.

Вищезазначені особливості самоосвітньої діяльності у сукупності зі структурними складовими інформаційно-навчального середовища стали підґрунтям для розробки технології формування у майбутніх педагогів компетентності самоосвіти. Ця технологія спирається на комплексне використання програмних засобів і передбачає їх застосування на кожному етапі відповідно до його мети і завдань.

Важливо відзначити, що, з одного боку, компетентність самоосвіти формується викладачем під час навчального процесу, а з іншого – студент під впливом ззовні чи без такого набуває відповідної компетентності. Поняття „набуття” досить ємне, оскільки це – не засвоєння, не вивчення, не пізнання. У ньому знайшли своє відображення погляди сучасних педагогів та психологів, які наголошують на неповторності індивідуального досвіду кожної особистості і визнають продуктивною тільки освіту співробітництва, освіту, що забезпечує індивідуальне творче буття кожного студента й кожного викладача [3]. Високого рівня розвитку компетентності самоосвіти індивід може досягти тільки шляхом особистої активної та продуктивної самоосвітньої діяльності, особистої творчості, іншими словами, через свій неповторний особистий досвід. Необхідним чинником набуття студентами компетентності самоосвіти, що розглядається як цілісне особистісне утворення, є організація їх власної діяльності з використанням у навчальному процесі відповідної технології.

За Н. Сидорчук, технологія формування самоосвітньої діяльності є системним способом її організації, спрямованим на оптимальну побудову й реалізацію майбутньої професійної самоосвіти. [4, с. 80]. Повний цикл здійснення самоосвітньої діяльності включає такі етапи: постановка мети, планування, організація, реалізація, рефлексія (самоконтроль, самооцінка, самоаналіз, самокорекція).

З огляду на структуру компетентності самоосвіти та наведені етапи самоосвітньої діяльності можна зазначити, що упровадження технологічного підходу щодо її формування передбачає:

- однозначне визначення мети самоосвітньої діяльності (чому і для чого?);
- зумовлений метою відбір структури і змісту діяльності (що?);
- оптимальну організацію навчального процесу (як?);
- застосування продуктивних методів і засобів самоосвітньої діяльності (за допомогою чого?);
- урахування необхідного реального рівня підготовки майбутніх педагогів (хто?);
- об'єктивні методи оцінювання результатів самоосвіти (а чи так?).

Технологія формування компетентності самоосвіти, на наш погляд, має характеризуватися наступними ознаками:

- бути спрямованою на формування цього виду компетентності;
- відповідати основним положенням теорії неперервної професійної освіти (неперервності, поступальності, інтегративності, системності, самоосвіти);
- передбачати поетапність здійснення; базуватися на органічному взаємозв'язку змісту дидактичної, психолого-педагогічної, методологічної і методичної підготовки майбутнього педагога;
- містити комплексне використання форм і методів, застосування диференційованого, особистісно орієнтованого, проблемного підходів до формування у майбутнього педагога компетентності самоосвіти.

З урахуванням цілей і завдань нашого дослідження технологією формування компетентності самоосвіти майбутніх учителів будемо називати сукупність приведених у систему дій та операцій, пов'язаних з майбутньою професійною самоосвітою і згрупованих з урахуванням особливостей етапів здійснення самоосвітньої діяльності та використання потенціалу інформаційно-навчального середовища.

У розробці зазначеної технології доцільно звернути увагу на основні види суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачами та студентами в процесі залучення останніх до самоосвіти (В.Буряк, О. Малихін, Г. Серіков). Місце кожного з них у педагогічному процесі визначається рівнем сформованості компетентності самоосвіти і вирішенням задач виховання, навчання, розвитку, професійної підготовки.

Перший вид передбачає алгоритмічне інструктування викладачем студентів, який повністю пояснює весь комплекс процедур для вирішення поставленого завдання. Студент репродуктивно відтворює запропоноване, але як суб'єкт самоосвіти він не є пасивним,

оскільки для виконання роботи докладає емоційно-вольових зусиль. Суб'єктна роль студента проявляється під час використання рецептивно-репродуктивних методів.

Другий вид полягає в альтернативному інструктуванні викладачем, у ході якого раціональний вибір альтернативи щодо конкретних умов здійснюється самим студентом. Це означає, що викладач пропонує студентам вирішити певні завдання, проводить інструктаж по їх вирішенню, а кожний з них сам обирає той чи інший варіант. Суб'єктна діяльність ще репродуктивна, але вже з'являються елементи продуктивної, пов'язані з доцільним вибором альтернативи. Цей вид взаємодії реалізується шляхом застосування рецептивно-репродуктивних і продуктивних методів.

Третій вид характеризується оглядовим інструктуванням студентів щодо можливих шляхів вирішення завдань з урахуванням рівня готовності студентів до здійснення самоосвіти. Викладач проводить постановку різних завдань, які студенти обирають самостійно, а також серед інструкцій зупиняються саме на тій, яка, на їх думку, є оптимальною для його виконання. При цьому виникає потреба у продуктивній діяльності з боку студентів.

Четвертий вид відрізняється тим, що викладач здійснює лише постановку сукупності завдань та інструктування студентів. На перший план виходить суб'єктна діяльність студентів, які самостійно визначають способи розв'язання завдань, виявляють самостійність у процесі організації освітньої діяльності. Викладач контролює і спрямовує суб'єктну діяльність студентів. Під час такого виду взаємодії, як і попереднього, доцільне застосування продуктивних, евристичних методів.

П'ятий вид – переважно самостійна діяльність студентів. Вони самостійно ставлять перед собою окремі задачі, які становлять частину від загального завдання, визначеного викладачем, шукають методи, форми, шляхи й засоби раціональних рішень. Викладач спонукає студентів до самоосвітньої діяльності, максимально сприяє цій діяльності. Самоконтроль за перебігом самоосвітньої діяльності здійснюється на основі сформованого рівня готовності особистості до самоосвіти. Самоуправління особистості здійснюється на основі достатньо сформованого рівня компетентності самоосвіти.

У рамках даної роботи під час проектування технології формування компетентності самоосвіти майбутніх педагогів ми спиралися на такі вихідні положення:

- мотивація самостійної пізнавальної діяльності студентів повинна носити усвідомлений характер;
- компетентність самоосвіти представлена певною системою знань, специфічними вміннями й навичками, для формування яких потрібно використання адекватних засобів, що відповідають інноваційним освітнім тенденціям, рівню розвитку сучасного суспільства, техніки й технологій, у тому числі й інформаційних;
- цілеспрямоване формування компетентності самоосвіти в процесі навчання можливе засобами будь-яких навчальних дисциплін за умови спеціально організованої навчальної діяльності;
- формування компетентності самоосвіти студентів повинно здійснюватися в системі, при якій засвоєння предметних знань і оволодіння самоосвітніми вміннями проходило б як єдиний процес;
- практичні дії по оволодінню самоосвітніми вміннями необхідно розглядати як операції, що допомагають студенту раціонально здійснювати всі види пізнавальної діяльності;
- будь-яка компетентність недостатньо розвивається без спеціального цілеспрямованого формування її кожного компонента, тому на всіх етапах необхідно конкретизувати відповідні методи формування її кожного компонента.

Крім того, потрібно враховувати певні фактори:

- часовий (починати залучення студентів до самоосвіти з перших курсів навчання у вищому педагогічному закладі, оскільки в загальноосвітніх закладах формуванню

в учнів умінь і навичок, необхідних для активного самостійного набуття знань, приділяється недостатньо уваги);

- дисциплінарний (усі дисципліни, передбачені навчальними планами, мають певні можливості для формування в студентів практичних навичок самоосвіти, тому сприяти набуттю досвіду здійснення самоосвіти, формуванню вмінь та навичок самоосвітньої діяльності потрібно на всіх, без винятку, заняттях, враховуючи специфіку викладання дисципліни та її місце в підготовці майбутнього фахівця);
- діяльнісний (формування у студентів компетентності самоосвіти відбувається в процесі набуття власного досвіду самоосвітньої діяльності);
- особистісний (врахування наявного рівня готовності студентів до здійснення самоосвітньої діяльності).

Одним з головних компонентів будь-якої технології є „мета”, яка окреслює призначення і функції всіх інших її компонентів. Для досягнення нашої мети – сформуванню компетентності самоосвіти майбутнього педагога – ми поставили такі завдання:

- організація навчальної діяльності студентів, спрямованої на набуття компетентності самоосвіти;
- створення умов для виникнення в майбутніх педагогів ціннісних орієнтацій та мотивів щодо самоосвітньої діяльності, потреби в систематичному оновленні й збагаченні професійно значимих знань;
- формування досвіду здійснення повного циклу самоосвітньої діяльності в умовах інформаційно-навчального середовища;
- формування умінь здійснювати самоконтроль і рефлексію самоосвітніх дій.

Спроектвана нами технологія, яка спирається на наявність розвиненого інформаційного середовища навчання, містить мотиваційно-орієнтаційний, організаційно-діяльнісний і аналітико-коригуючий етапи, для кожного з яких сформульовано відповідні мета, завдання, конкретизовано методи досягнення визначеного результату.

Метою мотиваційно-орієнтаційного етапу є створення умов для виникнення в майбутніх педагогів ціннісних орієнтацій та мотивів щодо самоосвітньої діяльності, потреби в систематичному оновленні й збагаченні професійних знань або, іншими словами, формування складових мотиваційно-ціннісного компоненту компетентності самоосвіти. Даний етап реалізується, по-перше, через самодіагностику пізнавальних можливостей та виявлення рівневої підготовки шляхом використання автоматизованих засобів контролю знань і рейтингового оцінювання поточних результатів навчальної діяльності, по-друге, через підвищення емоційного впливу, актуалізацію мотивів, переживання цінностей, що припускає ревізію старих мотивів, уявлень про сутність самоосвіти і усвідомлення особистістю цінності і значущості її для подальшої життєдіяльності.

Метою організаційно-діялісного етапу є формування в студентів досвіду здійснення повного циклу самоосвітньої діяльності в умовах інформаційно-навчального середовища, тобто складових організаційного і процесуально-інформаційного компоненту компетентності самоосвіти. Даний етап реалізується через здійснення самостійних проб і досягнень в самоосвітній діяльності, які передбачають створення умов для поступового просування майбутніх фахівців від епізодичних самоосвітніх дій (уміння ставити мету, планувати власну освіту, орієнтуватися в інформації) до стійкої системи самоосвіти. Студент має можливість самостійно вибирати комфортні для себе умови та ритм занять, рівень оволодіння навчальним матеріалом, вибудувати освітню траєкторію, планувати власну самоосвітню діяльність, керувати нею, здійснювати самоменеджмент. Застосування інформаційних технологій у самоосвітній діяльності дозволяє реалізувати її творчу складову та зробити студента не простим спостерігачем, а активним учасником навчання. Набуття знань проходить через діяльність і дійсно стає власним надбанням студента. Передбачається збільшення питомої ваги завдань і вправ, що потребують чіткого планування дій, підвищують пріоритет творчих форм роботи, спрямовані на пошук нової інформації, включають ситуації дослідження проблеми.

Мета аналітико-коригуючого етапу полягає у формуванні в студентів умінь здійснювати самоконтроль і рефлексію самоосвітніх дій, тобто складових контрольно-рефлексивного компоненту компетентності самоосвіти. Даний етап стимулює переживання майбутніх фахівців з приводу рівня їх професійного і особистісного розвитку, підтримує роздуми про себе з метою подальшого особистого зростання, реалізує самоаналіз логіки побудови власних дій, оцінку адекватності мети та кінцевого продукту творчого завдання, оцінку можливостей досягнення кінцевого результату більш оптимальними шляхами та внесення корекції, доведення раціональності розв'язання творчого завдання та оцінку об'єктивної та суб'єктивної значущості творчого продукту.

Для кожного етапу технології формування компетентності самоосвіти відповідно до мети було конкретизовано завдання і розроблено методи їх успішного виконання, а також визначено місце використання усіх указаних вище видів взаємодії між викладачами та студентами з поступовим переходом від інструктивно-виконавської до рекомендаційно-евристичної діяльності учасників педагогічного процесу.

Крім того, слід зазначити, що компоненти досліджуваної компетентності є взаємопов'язаними і взаємозалежними, тому кожний етап технології має певну спрямованість на їх формування. Так, формування мотиваційно-ціннісного компоненту не обмежується рамками лише мотиваційно-орієнтаційного етапу наведеної вище технології, воно здійснюється на кожному занятті шляхом доведення важливості набуття тих чи інших умінь та застосування їх у самоосвітній діяльності, постійним акцентуванням уваги на свідомій потребі користування ними. Студенти повинні усвідомлювати, що формування компетентності самоосвіти не самоціль, а засіб їх саморозвитку, передумова ефективного набуття нових знань, успішної подальшої діяльності у вирішенні будь-яких навчальних, професійних та життєвих проблем. Розуміння необхідності формування у студентів компетентності самоосвіти, її важливості для особистості сприяє виникненню потреби в самоосвіті, інтересу не тільки до результатів, а й до самого процесу їх набуття, успішність якого залежить також від того, наскільки цікавими, особистісно значущими є задачі та проблеми, що вирішуються в процесі навчання. Аналогічно формування інших компонентів компетентності самоосвіти вплетено в навчальний процес незалежно від конкретного етапу запропонованої технології. Контрольно-рефлексивні вміння формуються паралельно з організаційно-управлінськими, інформаційно-пошуковими, навчально-інформаційними, технологічними, оскільки постійний самоконтроль і рефлексія самоосвітніх дій важливі й необхідні під час здійснення повного циклу самоосвітньої діяльності в умовах інформаційно-навчального середовища.

Висновки з даного дослідження. На підставі з'ясування сутності, структури і функцій компетентності самоосвіти майбутнього педагога, а також визначення ролі і складових інформаційно-навчального середовища нами обґрунтовано педагогічну технологію формування зазначеної компетентності як реально існуючий дидактичний процес, що містить конкретні етапи, мету, результат, передбачає відповідну взаємодію викладачів і студентів та застосування потенціалу інформаційно-навчального середовища.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі вбачаємо у розробці методичних аспектів реалізації запропонованої технології, створенні її навчально-методичного забезпечення, а також у подальшому вдосконаленні управління формуванням самоосвітньої компетентності майбутнього педагога.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 367 с.
2. Кубракова Н. В. Формування самоосвітньої компетентності учнів в основній школі сільської місцевості / Н. В. Кубракова // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: [зб. наук. праць] / Редкол.: Т. І. Сущенко (відп. ред.) та ін. – Київ-Запоріжжя. – 2005. Вип.36. – С. 31-37.

3. Раков С. А. Формування математичних компетентностей учителя математики на основі дослідницького підходу в навчанні з використанням інформаційних технологій: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Раков Сергій Анатолійович. – Харків, 2005. – 526 с.
4. Сидорчук Н. Г. Розвиток самоосвітньої діяльності майбутнього вчителя трудового навчання засобами навчально-технічної літератури: дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04/ Сидорчук Нінель Герандівна. – Житомир, 2001. – 221 с.
5. Фомина Е.Н. Формирование самообразовательной компетентности студентов на основе применения модульной технологии (на примере средних профессиональных учебных заведений): автореф. дис. на соискание учен. степени канд.пед.наук: спец. 13.00.08 „Теория и методика профессионального образования” / Е.Н. Фомина. – Волгоград, 2007. – 24 с.
6. Щолок О. Б. Компетентність самоосвіти як педагогічна проблема / О. Б. Щолок // Матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції 3-5 жовтня 2007р., м. Луганськ. – Частина 3. – Луганськ: Альма-матер, 2007. – С. 167-175.